

**STICHTING
BEDRIJFSTAKPENSIOENFONDS
VOOR DE BANDEN- EN
WIELENBRANCHE**

**JAARVERSLAG VERANTWOORD BELEGGEN
2020**

Inhoudsopgave

1.	Introductie	3
2.	Ontwikkelingen 2020 en vooruitblik	4
3.	MVB-beleid van B&W	6
4.	Bevorderen van een klimaatneutrale economie	8
5.	Het voorkomen van negatieve impact	15
6.	Aanzetten tot goed ondernemingsbestuur	17
	Bijlage I: Meer informatie	21
	Bijlage II: Uitsluitingen per eind 2020	22
	Bijlage III: Overzicht Beleggingen en uitgesloten ondernemingen	26

1. Introductie

Stichting Bedrijfstakpensioenfondsvoor de Banden- en Wielenbranche (B&W) is zich bewust van de verantwoordelijkheid die het beheer van het pensioengeld van vele deelnemers met zich meebrengt. Het pensioenfonds heeft daarnaast ook een verantwoordelijkheid naar de maatschappij. Deze verantwoordelijkheid wordt in steeds sterkere mate vastgelegd in wetgeving en normenkaders waar het pensioenfonds aan moet voldoen.

Als aandeelhouder in en obligatiehouder van vele internationale ondernemingen kan het fonds – vaak samen met andere institutionele beleggers en via de vermogensbeheerders waar het pensioenfonds mee werkt - invloed uitoefenen op de wijze waarop bedrijven invulling geven aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het pensioenfonds hanteert hiertoe een eigen Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid, waarvan zij de uitvoering heeft uitbesteed aan Kempen als fiduciair manager. Dit beleid ligt in het verlengde van de missie die het fonds heeft geformuleerd. Deze is gericht op een goede en duurzame uitvoering van de door sociale partners in de banden- en wielenbranche overeengekomen pensioenregeling.

Wat is Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)?

Pensioenfondsen die maatschappelijk verantwoord beleggen kijken niet alleen naar de financiële aspecten van de beleggingen. Ze kijken ook of de bedrijven waarin ze beleggen **goed omgaan met mens en milieu**.

Het Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid (MVB-beleid) bevat het volledige beleid van B&W ten aanzien van beleggen op een maatschappelijk verantwoorde manier. In dit beleid wordt naast de ambitie, doelstelling en duurzame beleggingsovertuigingen ingegaan op de maatschappelijke thema's waar B&W zich op richt, op wat voor manier B&W vorm geeft aan de uitvoering en hoe B&W monitort of het beleid goed uitgevoerd wordt. Het MVB-beleid is te vinden op de website. Het MVB-jaarverslag is een van de communicatiemiddelen over de duurzaamheid van de beleggingen van B&W.

Dit MVB-jaarverslag geeft inzicht in de maatschappelijke bijdrage die B&W levert, en op welke onderdelen het fonds nog stappen aan het zetten is. Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op de stappen die gezet zijn in 2020 en gezet zullen worden in 2021. In hoofdstuk 3 wordt het MVB-beleid van B&W kort besproken. In hoofdstuk 4 geven we inzicht op welke manier het pensioenfonds een klimaatneutrale economie bevordert. Hoofdstuk 5 gaat in op het voorkomen van (mogelijke) negatieve impacts, waarna in hoofdstuk 6 wordt toegelicht hoe B&W andere partijen aanzet tot goed ondernemingsbestuur en hoe zij hier zelf invulling aangeeft. De peildatum voor de data die gebruikt is voor het opstellen van het MVB-jaarverslag is 31 december 2020¹.

¹ Onder andere op basis van data van Institutional Shareholder Services (ISS)

2. Ontwikkelingen 2020 en vooruitblik

In dit hoofdstuk staan we kort stil bij wat B&W in 2020 gedaan heeft op het gebied van MVB, en waar de aandacht naar uit zal gaan in 2021.

Wat waren de ontwikkelingen gedurende 2020?

Nadat het bestuur tijdens een studiedag in november 2019 uitgebreid heeft stilgestaan bij de ontwikkelingen op het gebied van MVB, zijn in 2020 de ambitie, concrete doelstellingen en thema's verder uitgewerkt, na afstemming met een panel van geïnteresseerde pensioenfondsdeelnemers. Uit het deelnemersonderzoek bleek dat deelnemers het klimaatthema belangrijk vinden, en van mening zijn dat het pensioenfonds hieraan een bijdrage moet leveren. Naast het thema klimaat vinden de deelnemers dat beleggingen zoveel mogelijk over MVB-thema's gespreid moeten worden om een zo groot mogelijke diversificatie te halen. Deze ambitie en doelstellingen worden in 2021 vastgelegd in een nieuwe versie van het MVB-beleid van het fonds.

B&W heeft daarnaast te maken met ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving en maatschappelijke initiatieven waar B&W zich aan gecommitteerd heeft. In lijn met de richtlijn Actief eigenaarschap heeft B&W een toelichting in het MVB-beleid uitgewerkt, die beschrijft op wat voor manier het fonds stemt op aandeelhoudersvergaderingen en de dialoog aangaat met de bedrijven waar het in belegt. Daarnaast is B&W begonnen met het uitwerken van de vereisten van duurzame wet- en regelgeving die gedurende 2021 in werking treedt: de Europese verordening die voorschrijft hoe de financiële sector informatie over duurzaamheid moet vastleggen ("SFDR"). Een uitgebreidere toelichting op relevante wet- en regelgeving is te vinden in het MVB-beleidsdocument.

Welke stappen zullen in 2021 gezet worden?

In 2021 zal B&W haar ambitie en doelstellingen vastleggen in een nieuwe versie van het MVB-beleid van het fonds, waarin het thema Klimaat en een "best-in-class" aanpak een belangrijke rol zullen spelen:

- Het fonds zal een concrete klimaatdoelstelling voor de komende jaren afspreken, op basis van de zogenaamde "Paris Aligned benchmark". Het risico van klimaatverandering wordt direct gereflecteerd in de Sustainable Development Goals (SDG's) nummers 7 (betaalbare en schone energie) en 13 (klimaatactie).
- Binnen een "best-in-class" aanpak wordt ernaar gestreefd om alleen te beleggen in ondernemingen die goed scoren op het gebied van MVB. Dit gaat duidelijk verder dan het uitsluiten van ondernemingen.

Wat zijn de Sustainable Development Goals?

De United Nations Sustainable Development Goals (SDG's) is een ontwikkelingsagenda van **17 doelen (thema's) die de wereld in 2030 tot een betere plek moeten maken**. Deze doelen gaan over o.a. armoede bestrijding, toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, duurzame energie en klimaatverandering.

Na vaststelling van het nieuwe MVB-beleid zal in overleg met de fiduciair manager een plan voor implementatie van de MVB-ambitie in de beleggingsportefeuille worden opgesteld. Binnen de categorieën aandelen en (investment grade) bedrijfsobligaties zullen naar verwachting de eerste stappen worden gezet. Daarmee wordt een eerste grote stap naar een klimaatneutrale beleggingsportefeuille gemaakt.

In 2021 speelt de implementatie van de Europese verordening SFDR een grote rol. B&W heeft de pensioenregeling en beleggingsportefeuille geclassificeerd als een financieel product dat duurzaamheidsaspecten promoot. Deze classificatie brengt specifieke vereisten over informatieverschaffing aan de deelnemer met zich mee. Op het moment van schrijven van dit MVB-jaarverslag heeft het fonds meer informatie over duurzaamheid in het beleggingsbeleid gepubliceerd op de website. Vanaf 2022 moet het fonds ook voldoen aan andere vereisten. Deze vereisten vergen meer voorbereidingstijd, met name op het gebied van het verzamelen van informatie. De voorbereidingen hiervoor zullen naar verwachting eind 2021 worden afgerond.

3. MVB-beleid van B&W

Governance

Het bestuur van het pensioenfonds stelt het MVB-beleid vast. Het pensioenfonds heeft de fiduciair manager aangesteld om implementatievoorstellen uit te werken. Het pensioenfonds beoordeelt of deze voorstellen passen bij zowel het ESG-beleid als bij andere criteria zoals de investment beliefs. Pas na goedkeuring wordt een belegging opgenomen in de portefeuille.

Hierna voert de fiduciair manager de monitoring van de beleggingen uit en rapporteert hierover aan het pensioenfonds. Indien uit de monitoring opmerkelijke zaken naar boven komen, worden deze besproken in de beleggingscommissie van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds legt verantwoording af over het gevoerde beleid en de resultaten hiervan. De fiduciair ondersteunt het pensioenfonds om jaarlijks een ESG-verslag te maken. Dit rapport wordt op de website van het pensioenfonds geplaatst.

Missie

De missie die het fonds hanteert voor haar MVB-beleid luidt als volgt:

Gegeven dat het algemene uitgangspunt van het te voeren beleid op langere termijn is om de pensioenregeling (...) overeenkomstig de ambitie uit te voeren willen we er ook aan bijdragen dat de omgeving waarin pensioenen uitgekeerd worden een (maatschappelijk) leefbare omgeving is. Daarnaast wil het pensioenfonds invulling geven aan zijn uitvoeringsopdracht op een wijze die past bij de ontwikkelingen in de branche.

Visie

Ten aanzien van het MVB-beleid heeft het fonds de volgende visie gedefinieerd, die is vastgesteld als één van de investment beliefs van het fonds:

Duurzaam beleggen loont op lange termijn - Het pensioenfonds onderschrijft het concept duurzaam beleggen. Op langere termijn is de wereld en daarmee het pensioenfonds gebaat bij een samenleving, waarin met respect wordt omgegaan met mens en milieu en waarin voldoende aandacht wordt gegeven aan het goed besturen van ondernemingen en andere instituties. Het pensioenfonds gaat er dan vanuit dat op langere termijn duurzame beleggingen uiteindelijk een hoger rendement genereren.

Uitvoering

BPF Banden en Wielen heeft binnen het per eind 2020 geldende MVB-beleid de volgende uitvoeringsvormen gekozen.

A. Integratie MVB binnen het beleggingsbeleid en de beleggingsprocessen

In de beleggingsprocessen van B&W – met name bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders – wordt het effect van MVB factoren op de beleggingsrisico's en het rendement expliciet meegewogen. B&W verwacht van haar vermogensbeheerders dat zij een MVB-beleid hebben dat niet materieel van het MVB-beleid van B&W afwijkt, en dat niet leidt tot hogere risico's.

B. Uitsluiting

Op grond van wettelijke bepalingen mag het fonds niet beleggen in bedrijven die zich bezighouden met de productie van controversiële wapens (bij beleggingsfondsen geldt dat de exposure naar dit soort bedrijven niet groter mag zijn dan 5%). Daarnaast wil B&W niet beleggen in ondernemingen die zich schuldig maken aan ernstige schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en ethiek. Deze zullen voor zover mogelijk worden uitgesloten.

B&W streeft ernaar om de volgende beleggingen uit te sluiten:

- Controversiële wapens (conform de uitsluitingslijst van de fiduciair manager)
- Global Compact fail

In uitzonderlijke gevallen kan het voorkomen dat toch een belegging in een uitgesloten onderneming in de portefeuille bevindt, bijvoorbeeld doordat een onderneming recent een lagere score heeft gekregen op de Global Compact. Daarom wordt een screening gedaan op de beleggingen en wordt periodiek geëvalueerd of de beleggingen nog volstaan.

C. Actief aandeelhouderschap

In het kader van actief aandeelhouderschap is het fonds actief op het gebied van engagement met haar vermogensbeheerders. Via een actieve dialoog wordt getracht om het beleid van vermogensbeheerders aan te passen indien hier aanleiding toe is. Ook wordt het stem- en engagementbeleid van vermogensbeheerders meegewogen in het proces van selectie van beheerders.

De fiduciair manager werkt met een thematische aanpak voor engagement. Dit houdt in dat niet op alles engagement wordt uitgevoerd, maar dat de meest relevante onderwerpen worden gekozen op basis van impact en exposure. De huidige thema's zijn klimaatverandering, corruptie, mensenrechten en arbeidsomstandigheden.

D. Impact investing

Impact investing beleggingen zijn doorgaans langlopende (minder liquide) beleggingen met kenmerken van private equity of alternatieve beleggingen. De complexiteit van de categorie is doorgaans hoog, net als de kosten. Om deze reden wordt impact investing vooralsnog als niet passend beoordeeld om in te beleggen.

In 2021 zal het fonds een "best-in-class" aanpak toevoegen als MVB-uitvoeringsvorm, waarbij ernaar gestreefd om alleen te beleggen in ondernemingen die goed scoren op het gebied van MVB.

Beleggingen

Het Fonds belegt in aandelen met een verbeterd profiel ten aanzien van MVB. De passieve beleggingsstrategie die is geselecteerd sluit beleggingen uit die betrokkenheid kennen bij controversiële wapens, UN Global Compact-controverses en tabak. Ook vind actieve engagement plaats. Binnen aandelen opkomende landen wordt aanvullend uitgesloten op basis van bedrijven met een gebrekkige governance.

4. Bevorderen van een klimaatneutrale economie

B&W wil de transitie naar een klimaatneutrale economie bevorderen door zich als betrokken aandeelhouder op te stellen en binnen de verschillende beleggingscategorieën het inzicht te verbeteren en gericht een duurzaam beleid uit te voeren. In dit hoofdstuk geven we inzicht in op welke wijze B&W betrokken is en wat het fonds doet binnen de portefeuille.

Wat is het doel van het Klimaatakkoord?

Klimaatverandering vormt voor onze maatschappij wereldwijd een ongekende uitdaging. De wetenschappelijke consensus is dat de groeiende hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer van de aarde aan menselijk handelen toegeschreven kan worden en dat dit broeikaseffect leidt tot klimaatverandering. Het Klimaatakkoord is gesloten om maatregelen te treffen om de opwarming van de aarde tot 2°C te beperken, en liefst 1.5°C. Een van de maatregelen is het **reduceren van de CO₂-uitstoot**.

B&W wil als betrokken aandeelhouder een positieve bijdrage leveren

Voeren van de dialoog

B&W voert via de fiduciair vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven om een klimaatneutrale economie te bevorderen. Een voorbeeld hiervan is de dialoog met Equinor. B&W belegt in Equinor via de aandelenfondsen van Northern Trust. Equinor heeft als doel om zelf klimaatneutraal te zijn in 2030, in 2050 de CO₂-uitstoot van haar leveranciers en afnemers met 50% te reduceren en, mede via de ontwikkeling van een groot windmolenpark in de zee, de hernieuwbare energieproductie in 2026 te vertienvoudigen. Bij Equinor is de beloning van werknemers gekoppeld aan het realiseren van deze doelen. Deze doelen heeft B&W ondersteund bij de stemming op de aandeelhoudersvergadering. Het volgende doel van de gesprekken is om het doel van Equinor ten aanzien van haar leveranciers en afnemers aan te scherpen van 50% CO₂-reductie naar volledig klimaatneutraal.

Wat verstaan we onder het voeren van de dialoog?

B&W voert gesprekken met bedrijven om te laten weten **wat het fonds belangrijk vindt en probeert het fonds een positieve verandering te realiseren**. De gesprekken worden gevoerd namens een groep beleggers waar B&W zich bij aangesloten heeft. Voorbeelden van dergelijke collectieve engagementinitiatieven zijn het Platform Living Wage Financials (PLWF) en de Climate Action 100+. PLWF richt zich op het verbeteren van arbeidsomstandigheden en ketenbeheer en Climate Action 100+ sluit aan bij de klimaatdoelstellingen in lijn met het Klimaatakkoord.

Voeren van de dialoog samen met anderen – Climate Action 100+

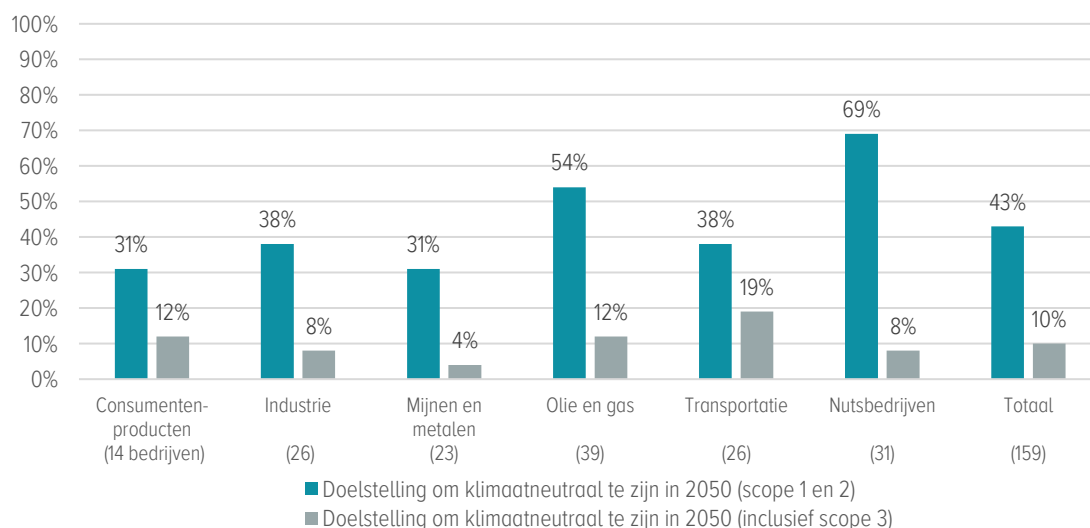
B&W is via de fiduciaire vermogensbeheerder samen met andere financiële instellingen aangesloten bij de Climate Action 100+. In dit kader werden in 2020 gesprekken gevoerd met ondernemingen zoals Unilever, BP, Ford, PetroChina, en Eneos Holdings. Deze bedrijven werden aangemoedigd om hun doelstellingen voor het verminderen van de CO₂-uitstoot op lange, middellange en korte termijn aan te scherpen.

Wat is de Climate Action 100+?

Een belangrijk initiatief sinds december 2017 binnen Europa is de Climate Action 100+. In dit initiatief gaat een grote groep vermogensbeheerders en eigenaren, waaronder pensioenfondsen, de dialoog aan met ongeveer 160 bedrijven in CO₂-intensieve sectoren om **de opwarming van de aarde te beheersen** en de **transitie te maken richting een klimaatneutrale economie**. Hierbij is het naast het daadwerkelijk ondernemen van actie belangrijk het bestuurlijk raamwerk en de wijze van rapportering van bedrijven te verbeteren.

Deze gesprekken leidden bij Unilever tot de aankondiging dat al haar producten in 2039 klimaatneutraal zijn en dat het bedrijf een fonds van € 1 miljard gaat opzetten om bijvoorbeeld bossen aan te planten en CO₂ op te slaan. BP en Ford willen klimaatneutraal zijn in 2050, naast hun doel om beloningen te koppelen aan sociale en milieudoelstellingen.

In vergelijking met vorig jaar is er vooruitgang, maar zijn er nog wel veel stappen te zetten. Bijna de helft van de 159 bedrijven waarmee gesproken wordt (in 2019 was dit slechts 18%), gezamenlijk verantwoordelijk voor ongeveer 80% van de wereldwijde CO₂-uitstoot, wil klimaatneutraal zijn in 2050. Deze bedrijven houden echter zoals te zien is in onderstaande figuur nog niet allemaal rekening met de CO₂-uitstoot die veroorzaakt wordt door hun leveranciers of afnemers (de zogenaamde scope 3 uitstoot), wat wel belangrijk is om uiteindelijk naar een klimaatneutrale economie te bewegen.

Bron: Climate Action 100+.

De uitstoot van CO₂ reduceren

B&W ondersteunt de doelstelling van het Klimaatakkoord om de uitstoot van de schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen en daarmee de negatieve impact op het klimaat te beperken en uiteindelijk zelfs te voorkomen. Deze doelstelling kan niet in een jaar gerealiseerd worden. Hier is meer tijd voor nodig, waarbij eerst inzichtelijk gemaakt moeten worden wat precies de CO₂-uitstoot is die de beleggingen van B&W met zich mee brengen en dan geleidelijk maatregelen worden genomen. Voor de klimaatimpact van de ondernemingen waarin B&W belegt (aandelen, investment grade bedrijfsobligaties, high yield en beursgenoteerd vastgoed) rapporteert 60% van de ondernemingen over hun emissie; dit betreft circa 82% van het betreffende vermogen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de data van Institutional Shareholder Services.

Er wordt gekeken naar verschillende maatstaven voor de emissie van een onderneming. Scope 1 & 2 uitstoot is de uitstoot die onderneming zelf hebben veroorzaakt via bijvoorbeeld productiefaciliteiten, kantoren, logistieke activiteiten en personeelsreizen. Als de uitstoot van leveranciers en afnemers ook wordt meegenomen (Scope 3) dan ligt de voetprint een stuk hoger.

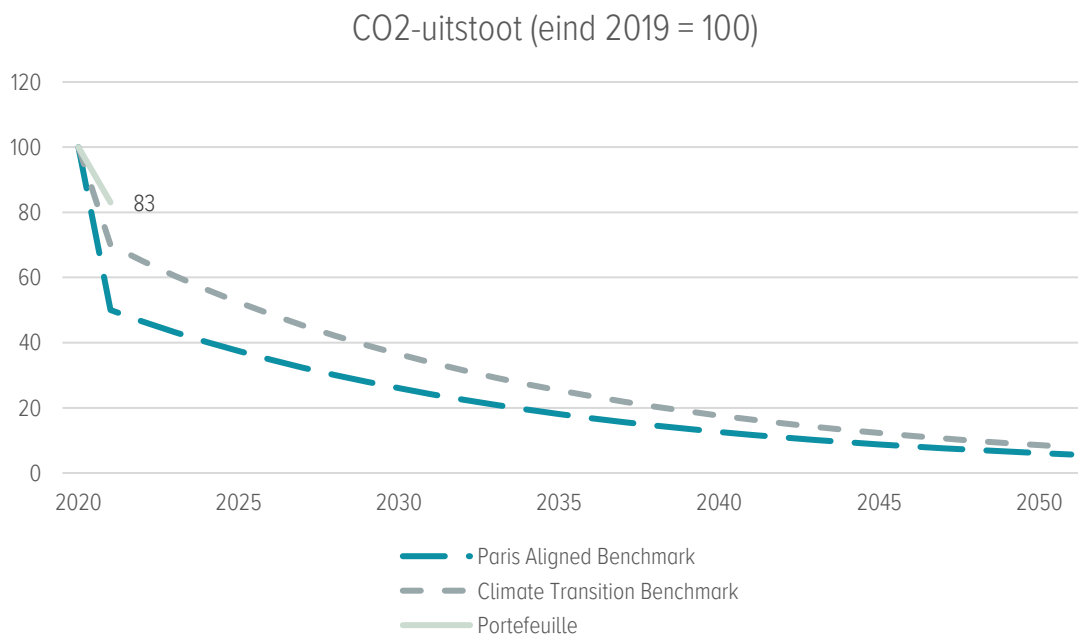
	Transparantie bedrijven	Emissie (ton Co2)	
	Aantal / weging	Scope 1&2	Scope 3
Portefeuille	60% / 82%	28.492	111.035
Benchmark ²	57% / 78%	35.141	148.543
Verskil t.o.v. benchmark	3% / 4%	-19%	-25%

Bron: ISS, Kempen

De totale CO₂ voetprint van de beleggingen in de categorieën aandelen ontwikkelde en opkomende landen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerde vastgoedbeleggingen bedraagt per eind 2020 28.492 tCO₂e (per ultimo 2019 was dit 28.697 tCO₂e). Scope 1 & 2 uitstoot is de uitstoot die de onderneming zelf heeft veroorzaakt in bijvoorbeeld de productiefaciliteiten, kantoren, logistiek en personeelsreizen. Als de uitstoot van leveranciers en afnemers ook wordt meegenomen (Scope 3) ligt de voetprint op 111.035 tCO₂e (per ultimo 2019 was dit 118.348 tCO₂e).

Het belegd vermogen dat in scope is van deze analyse is met 15% toegenomen. Als we hiervoor corrigeren door een relatieve maatstaf (de CO₂-uitstoot per miljoen euro omzet) te gebruiken, zien we een daling van de scope I & II uitstoot van 17% in vergelijking met eind 2019. Het doel is om het pad van de Paris Aligned Benchmark (PAB), zoals weergegeven in de onderstaande figuur, te volgen en uiteindelijk klimaatneutraal te zijn in 2050.

² Betreft de benchmark van de portefeuille van B&W

Bron: ISS, Kempen

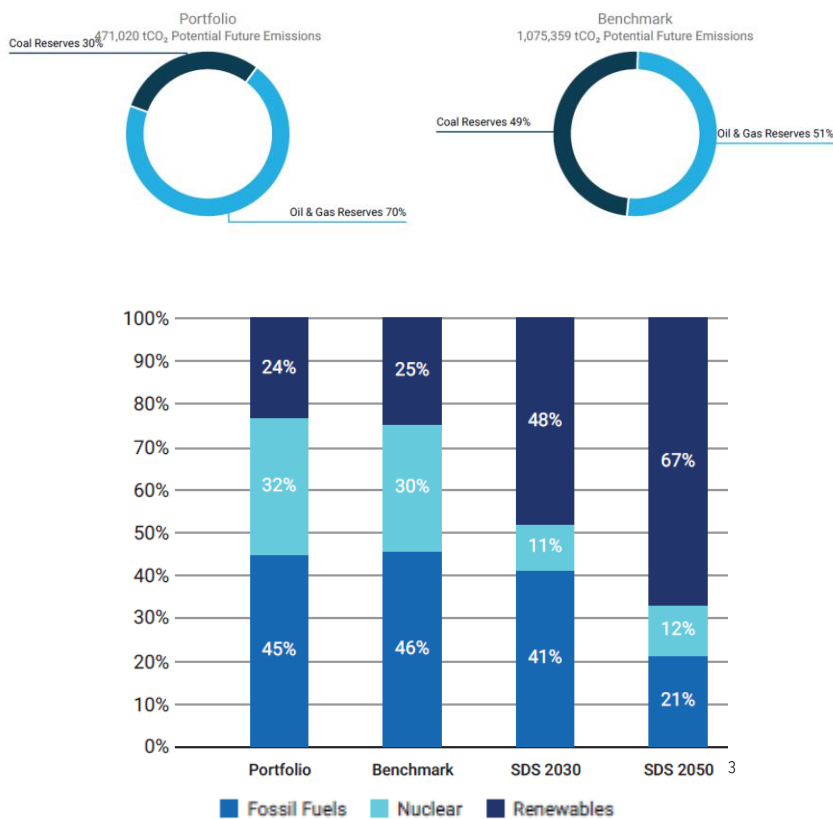
Risico van 'Stranded Assets' in kaart brengen en klimaatintensieve bedrijven vermijden

De klimaatverandering leidt ook tot andere negatieve maatschappelijk effecten. Deze effecten worden steeds vaker gezien als beleggingsrisico's. Op korte termijn zal de maatschappij een energietransitie moeten doormaken wat zorgt voor het risico op zogenaamde 'stranded assets'. Dit is het risico dat CO2 intensieve beleggingen mogelijk fors in waarde dalen. Hierbij komen de meest klimaatintensieve brandstoffen (kolen) als eerst in aanmerking. B&W houdt rekening met deze duurzaamheidsrisico's voor deze beleggingen en heeft deze risico's geïntegreerd in haar beleggingsbeslissingen, zowel fysieke risico's op de portefeuille (extreem weer) als transitierisico's waarbij het fonds kan blijven zitten met bedrijven waarvan de waarde nihil is. Circa 4,5% van de beleggingen van B&W is gerelateerd aan fossiele brandstoffen.

Wat zijn 'Stranded Assets'?

Stranded assets zijn bezittingen die **als gevolg van de energietransitie geen waarde meer hebben**. Denk hierbij aan een voorraad benzine terwijl steeds meer auto's op elektriciteit gaan rijden of een verbod op bepaalde producten die zeer vervuilend zijn. Van het laatste is voornamelijk nog geen sprake in Nederland of Europa.

Onderstaande figuur geeft weer wat de energiebronnen in de huidige portefeuille en in de benchmark zijn, en geeft een inschatting van wat de benodigde energiebronnen in 2030 en 2050 zouden moeten zijn om de energietransitie te realiseren, op basis van zogenaamde Sustainable Development Scenario's (SDS).

Bron: ISS.

³ SDS = Sustainable Development Scenario

Groene (staats)obligaties van ontwikkelde landen

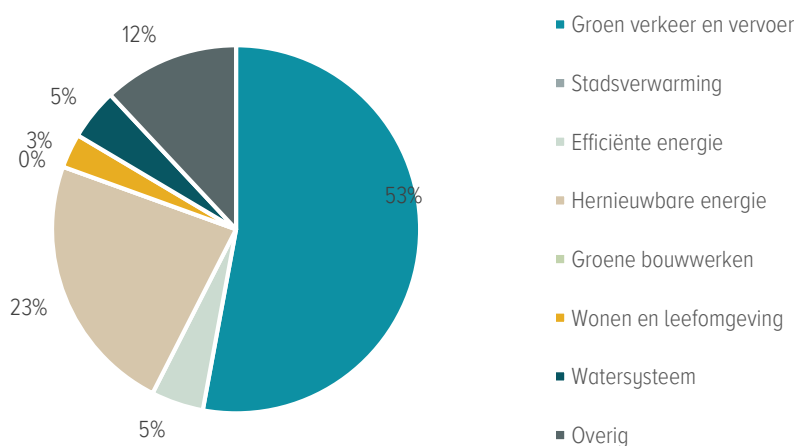
Pensioenfonds B&W belegt in zowel groene staatsobligaties als groene bedrijfsobligaties. Deze obligaties worden gebruikt voor diverse milieuprojecten. Een overzicht van deze projecten is weergegeven in de onderstaande figuur. Groene obligaties dienen bijvoorbeeld ter financiering van de verduurzaming van

Wat zijn groene obligaties?

Binnen de beleggingsportefeuille belegt het pensioenfonds in staatsobligaties van veilige landen zoals Nederland, Duitsland en Frankrijk om toekomstige pensioenbetalingen met een bepaalde mate van zekerheid te kunnen doen. Het kapitaal dat deze veilige landen aantrekken door obligaties uit te geven kunnen zij in principe voor alle doeleinden gebruiken. In het geval van een groene obligatie is de **obligatie uitgegeven om kapitaal aan te trekken specifiek voor milieuprojecten**, gericht op de reducering van de CO₂-uitstoot.

vastgoed of groene energiewinning via windmolens of zonnepanelen.

Milieuprojecten van groene obligaties

Bron: Bloomberg, Kempen

Per eind 2020 had B&W binnen het staatsobligatiemandaat een allocatie van 18% naar green bonds. Van alle bedrijfsobligaties uit ontwikkelde landen valt circa 15% in het segment groene obligaties. Pensioenfonds B&W bekijkt ieder jaar of het wenselijk is het percentage groene obligaties te verhogen. Bij deze afweging spelen het beleggingsrisico en rendement altijd een belangrijke rol: de ambitie en doelstelling van Pensioenfonds B&W is immers ook om rendement te maken voor de deelnemers en hen te voorzien van een goed pensioen.

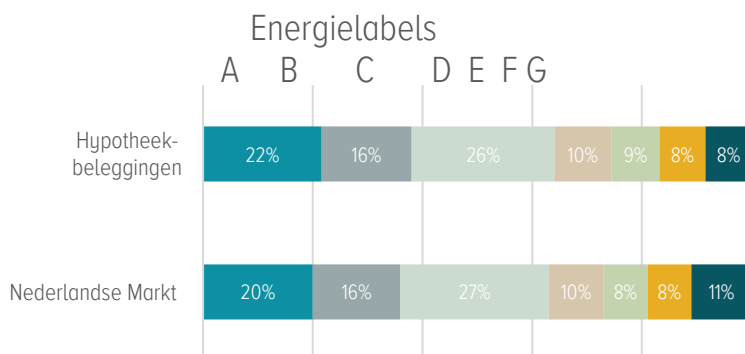
Binnen de hypotheekbeleggingen is de aandacht voor positieve verandering vergroot

B&W vindt het belangrijk om ook met de hypotheek die het via verschillende aanbieders verstrekt rekening te houden met de consument en een positieve bijdrage te leveren aan het klimaat. Dit is echter een uitdaging omdat de hypotheekmarkt door de overheid sterk gereguleerd is.

B&W houdt rekening met de consument door via de aanbieders ondersteuning te bieden bij betalingsproblemen, betaalbare woningen te financieren via hypotheek met een Nationale Hypotheek Garantie (NHG) en actief consumenten te benaderen als hun woning zeer energie-onzuinig is. Dit levert naast een kostenbesparing voor de consument ook een positieve bijdrage aan het klimaat. NHG-hypotheek worden in het algemeen gebruikt voor de aankoop van iets minder energiezuinige woningen.

Een positieve bijdrage aan de klimaatverandering wordt daarnaast gestimuleerd door het aanbieden van duurzaamheidsdepots. Met dit depot kan een consument maximaal € 25.000 of 6% van de woningwaarde (meer) lenen om de woning te verduurzamen. Voorbeelden hiervan zijn het aanbrengen van gevel- en dakisolatie, dubbel glas, HR-ketels, warmtepompen en/of zonnepanelen.

Recent is gestart met het meten wat de CO₂-uitstoot per miljoen euro belegd vermogen en energielabels zijn van de woningen waar de hypotheek aangekoppeld zijn. Op het moment dat meer kennis en ervaring opgedaan is stelt het fonds concrete doelstellingen op. CO₂-informatie over de markt is bijvoorbeeld nog niet beschikbaar.

Bron: Aegon, Asr, Kempen

5. Het voorkomen van negatieve impact

Wat is de UN Global Compact Principles-screening?

Het pensioenfonds bekijkt of een bedrijf betrokken is geweest bij een incident waarbij arbeids- of mensenrechten werden geschonden. Dit leidt tot een Pass, Fail of Watch List score die wordt toegekend. Een **Fail betekent dat het bedrijf betrokken is bij controversiële zaken** welke op grote schaal schade veroorzaken. Een Watch List score wordt toegekend wanneer het bedrijf betrokken is bij een controversiële zaak welke (nog) niet direct als schending van de Global Compact beoordeeld kan worden, bijvoorbeeld omdat een zaak nog onderwerp is van een gerechtelijke procedure.

B&W wenst de negatieve impact van haar beleggingen op het milieu of de maatschappij of het risico op waardevermindering te vermijden of te voorkomen. Na een inventarisatie van de belangrijkste (potentiële) negatieve effecten richt B&W zich op de landen en/of bedrijven op sanctielijsten, de gezondheid van de mens, duurzame steden en klimaatverandering. Daarnaast beoordeelt het fonds diverse andere negatieve effecten op de beleggingsportefeuille.

Wettelijke uitsluiting van landen en/of ondernemingen

B&W mag niet beleggen in ondernemingen of landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de EU (EU Sanctielijst) of de VN (VN Veiligheidsraad Sanctielijst) is afgegeven. Ook mag niet belegd worden in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie of verkoop van controversiële wapens, zoals clusterbommen, landmijnen, nucleaire wapens en biologische en chemische wapens. Het fonds doet dit dus ook niet, er wordt geen materialiteitsgrens gehanteerd.

Het mijden van bedrijven die maatschappelijke normen ernstig overschrijden

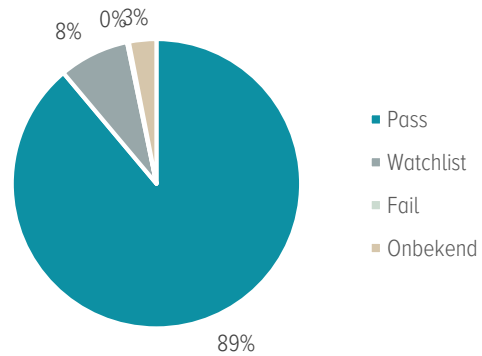
B&W is van mening dat bedrijven de verantwoordelijkheid hebben om met respect voor de maatschappij te ondernemen. Als een onderneming ernstige negatieve impact heeft veroorzaakt dan kiest B&W ervoor deze uit te sluiten van de beleggingen. Hiervoor wordt de UN Global Compact als maatstaf gebruikt). Ondernemingen die negatief scoren op deze maatstaf moeten doorgaans ook grote kosten maken om de schade te herstellen, veelal ook door juridische claims. Het aantal bedrijven in de portefeuille met een Global Compact fails score, (ondernemingen die zich schuldig hebben gemaakt aan ofwel corruptie ofwel schendingen van arbeidsomstandigheden, mensenrechten en milieu) is licht gedaald van 0,13% in 2019 naar 0,09% van het belegd vermogen in 2020.

Inzicht in negatieve effecten

B&W bekijkt, naast bovenstaande duurzaamheidsaspecten met een (potentiële) negatieve impact, andere ongunstige effecten binnen de beleggingsportefeuille. Vanaf volgend jaar is B&W vanwege de SFDR-wetgeving verplicht om hierover te rapporteren.

De lijst van alle beleggingen waar het fonds niet in wenst te beleggen, oftewel de uitsluitingenlijst, wordt gepubliceerd op de website. De bijlage van dit jaarverslag bevat het overzicht per eind 2020.

Global Compact Screening

Bron: MSCI, Kempen.

6. Aanzetten tot goed ondernemingsbestuur

Goed ondernemingsbestuur is de basis van maatschappelijk verantwoord beleggen. B&W is zich er hierbij van bewust dat ESG niet alleen betekent dat de uitvoering door uitvoeringspartners en externe vermogensbeheerders maatschappelijk verantwoord dient te zijn, maar ook dat het ondernemingsbestuur van B&W zelf goed is. Alleen dan kan over de hele breedte op de lange termijn een maatschappelijke bijdrage worden geleverd.

Wat is goed ondernemingsbestuur?

Er is bij bedrijf sprake van goed ondernemingsbestuur **als het bedrijf goed, efficiënt en verantwoord geleid wordt** en er tegelijkertijd verantwoording over het gevoerde beleid afgelegd wordt aan alle belanghebbenden waaronder de eigenaren (in ons geval het pensioenfonds), werknemers, afnemers en de samenleving als geheel.

B&W beschikt over beleidskaders waarin staat hoe het fonds functioneert en hoe en op welke manier evaluatie plaatsvindt. Het fonds heeft de governancestructuur vastgelegd. B&W heeft voor maatschappelijk verantwoord beleggen in het ESG-beleid de governancestructuur vastgelegd. Het bestuur heeft een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het ESG-beleid en de uitvoering.

Goed ondernemingsbestuur bij uitvoeringspartners en vermogensbeheerders

B&W beoordeelt of het MVB-beleid van haar uitvoeringspartners en vermogensbeheerders materieel van het MVB-beleid van het fonds afwijkt. Bij een nieuw te selecteren partij wordt dit expliciet in de beoordeling meegenomen.

Op dit moment is B&W, via de fiduciair manager, in gesprek met de vermogensbeheerders in de beleggingsportefeuille om te oordelen of de wijze waarop beheerders invulling geven aan hun MVB-beleid in lijn is met het IMVB-convenant en internationale standaarden, en om, indien dit nodig is, de beheerder aan te zetten de gedachte achter het convenant en de internationale standaarden in hun beleid op te nemen. B&W beoogt voor het eind van 2021 de dialogen afgerond te hebben.

Goed ondernemingsbestuur in de beleggingsportefeuille

B&W stimuleert binnen haar beleggingen goed ondernemingsbestuur:

- Als betrokken aandeelhouder via het uitbrengen van stemmen en het voeren van de dialoog met bedrijven waar het in belegt;
- Door bedrijven met goed ondernemingsbestuur te belonen door er (meer) in te beleggen of minder te beleggen in bedrijven met een minder goed ondernemingsbestuur;
- Door zich specifiek binnen de vastgoedbeleggingen te richten op duurzame vastgoedbeleggingsfondsen.

B&W oefent als betrokken aandeelhouder invloed uit door te stemmen op aandeelhoudervergaderingen

Aangezien B&W belegt in beleggingsfondsen, bepaalt niet B&W maar de beheerder van het betreffende beleggingsfonds het stembeleid. Bij het uitbrengen van de stemmen staat langetermijnwaardecreatie en de thema's van B&W centraal. Dit wil zeggen dat B&W naast het aanzetten tot goed ondernemingsbestuur (bijvoorbeeld over het afleggen van verantwoording, bevorderen van transparantie of het voeren van een rechtvaardig beloningsbeleid), ook milieu en klimaat belangrijk vindt.

B&W stemt op alle aandeelhoudersvergaderingen waar mogelijk. In onderstaande figuur staat hoe vaak B&W haar stem heeft uitgebracht en op wat voor manier dit gedaan is. Meer details zijn te vinden in bijlage I.

Stemgedrag in 2020⁴

	Aantal	Percentage
Northern Trust: Opkomende landen Custom ESG		
Aantal agendapunten om op te stemmen	24.448	
Aantal keer voor management gestemd	21.717	89%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	2.623	11%
Aantal keer niet gestemd	108	0%
Northern Trust: Noord-Amerika Custom ESG		
Aantal agendapunten om op te stemmen	8.311	
Aantal keer voor management gestemd	7.804	94%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	500	6%
Aantal keer niet gestemd	7	0%
Kempen European Property Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	430	
Aantal keer voor management gestemd	403	94%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	27	6%
Aantal keer niet gestemd	0	0%
Northern Trust: Pacific Custom ESG		
Aantal agendapunten om op te stemmen	4.819	
Aantal keer voor management gestemd	4.493	93%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	326	7%
Aantal keer niet gestemd	0	0%
Northern Trust: Europa Custom ESG		
Aantal agendapunten om op te stemmen	3.834	
Aantal keer voor management gestemd	3.596	94%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	180	5%
Aantal keer niet gestemd	58	2%

Er zijn diverse redenen waarom de beheerders tegen het management hebben gestemd. Deze stemmingen betroffen vaak zaken alsovernamebeschermingsmechanismen, reorganisaties, vergoedingen van het management en nieuwe aandelenuitgiften. Daarnaast is relatief vaak tegen voorstellen gestemd van andere aandeelhouders die een negatieve impact zouden hebben op het milieu of minder passend zouden zijn bij goed ondernemingsbestuur.

⁴ Percentages kunnen door afronding niet optellen tot 100%.

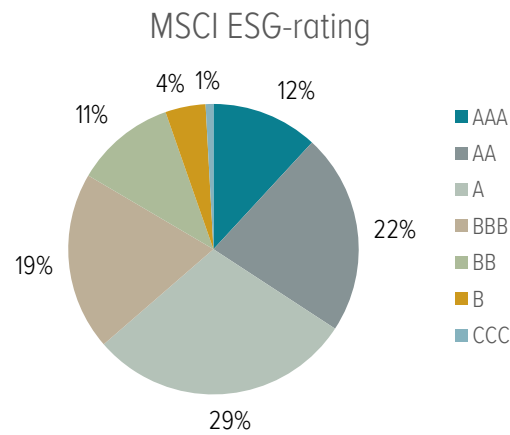
Hieronder staan enkele voorbeelden beschreven waarin B&W via de beheerders tegen het advies van het management van ondernemingen in de portefeuille heeft gestemd.

- Op 3 juni 2020 is op de vergadering van Alphabet, Inc. een voorstel vanuit diverse aandeelhouders, inclusief B&W zelf via de fiduciair vermogensbeheerder, om een risicocommissie voor mensenrechten op te richten ondersteund. Door voortdurende controverses bestaat er twijfel in hoeverre de bestaande bestuursstructuur van Alphabet volstaat voor een adequaat toezicht op risico's die de technologieën van de onderneming vormen voor de mensenrechten. Het voorstel kon rekenen op significante steun, maar werd niet aangenomen. Alphabet heeft sindsdien initiatieven ondernomen om aan het verzoek tegemoet te komen en stelt zich inmiddels ook proactiever op.
- Op de vergadering van Equinor ASA op 14 mei 2020 heeft B&W voor het voorstel gestemd om klimaatdoelen in lijn met het Klimaatakkoord te bepalen en te publiceren. Equinor ASA zet reeds goede stappen op dit gebied en B&W waardeert alle bestaande initiatieven van Equinor met betrekking tot de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en de aangekondigde ambities voor 2050. Het is echter wel belangrijk nader toegelicht te zien hoe de onderneming haar ambities heeft berekend, zodat gekeken kan worden of deze in overeenstemming zijn met het scenario van een opwarming van de aarde met minder dan 2 °C. Dit heeft B&W nader geadresseerd via de dialoog. Sindsdien heeft Equinor verdere stappen gezet om duidelijke en transparante doelen voor vermindering van de uitstoot te formuleren.
- B&W heeft op de vergadering van Equinix, Inc. op 18 juni 2020 gestemd voor het verstrekken van aanvullende informatie over politieke bijdragen, inclusief donaties aan beroepsverenigingen. Dit stelt aandeelhouders in staat de daaraan verbonden risico's beter te beoordelen.

[Meer beleggen in landen en bedrijven met een goed ondernemingsbestuur](#)

B&W zal vanaf 2021 een 'best-in-class' aanpak hanteren, welke stapsgewijs wordt geïmplementeerd. Met een best-in-class aanpak wordt ernaar gestreefd om alleen te beleggen in ondernemingen die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen waarbij goed ondernemingsbestuur een belangrijk onderdeel is. Er wordt hierbij zowel gekeken naar controversieel gedragingen (terugkijkend) als de mate waarin een onderneming in staat is om ESG-risico's te beheersen (vooruitkijkend). Op deze manier wordt een praktische invulling gegeven aan het Due Diligence proces conform IMVB.

De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB-gebied wordt vormgegeven door de selectie van ondernemingen op basis van 'ESG-ratings'. Hieronder is de ratingverdeling weergegeven van de beleggingen, in percentages van het totale vermogen dat een ESG-rating krijgt.

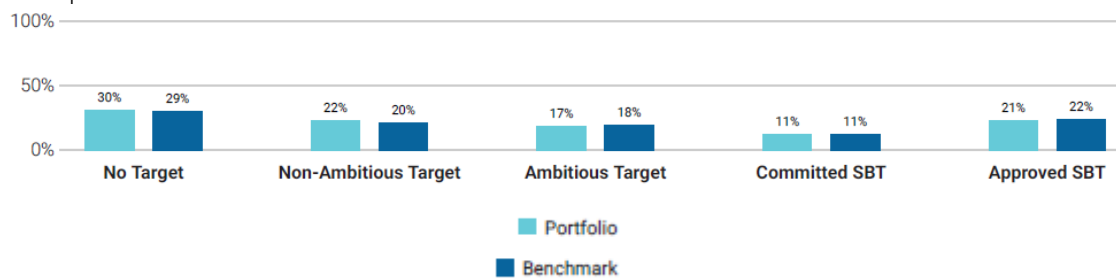
Bron: MSCI, Kempen.

Wat is een ESG-rating?

ESG staat voor Environmental, Social en Governance, oftewel milieu, mens en goed bestuur. De ESG-rating is een systematiek waarbij een dataprovider (in dit geval MSCI ESG Research) **bedrijven beoordeeld op hun MVB-beleid** en uitvoering en een score ('rating') geeft. De rating AAA is de hoogst mogelijke rating, CCC de laagst mogelijke.

Bedrijven met een klimaatstrategie

B&W is van mening dat het hebben van een klimaatstrategie ook onderdeel is van goed ondernemingsbestuur en tegelijkertijd van belang is haar eigen klimaatdoelstellingen te realiseren. Ongeveer 32% van de beleggingen is belegd in bedrijven die een klimaatstrategie hebben met een expliciete 2°C committering: de zogenaamde 'Science Based Targets (SBT)'. 30% van de beleggingen in de portefeuille is belegd in bedrijven zonder klimaatstrategie (zie onderstaand figuur). Per situatie moet worden beoordeeld of dit een probleem is, niet ieder bedrijf draagt immers materieel bij aan het klimaatprobleem.

Bron: ISS.

Bijlage I: Meer informatie

Meer informatie over uitvoering van het stembeleid en de dialoog die de vermogensbeheerders van het pensioenfonds voeren

Northern Trust:

- <https://www.northerntrust.com/netherlands/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>
- <https://www.northerntrust.com/europe/about-us/corporate-social-responsibility/2019-csr-report>

Op deze websites wordt het stembeleid gepubliceerd en is een kwartaalrapport en jaarverslag van de engagementmanager voor de beleggingsfondsen van Northern Trust, Hermes, te vinden.

Bijlage II: Uitsluitingen per eind 2020

Controversiële wapens (clustermunitie, nucleaire wapens en anti-persoonsmijnen)

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
Anhui Great Wall Military Industry Co	Hanwha Corp	Leidos Holdings
Aryt Industries	Hanwha Engineering & Construction	LIG Nex1 Co., Ltd.
Ashot - Ashkelon Industries	Honeywell International	Lockheed Martin
AVIBRAS INDUSTRIA AEROESPACIAL	Huntington Ingalls Industries	Motovilikha Plants JSC
Bharat Dynamics	Inner Mongolia North Heavy Industries Group	Nabha Power
Boeing Distribution Services	IMI Systems	National Presto Industries
BWX Technologies	Jacobs Engineering Group	Northrop Grumman Corp.
China Aerospace Science And Technology Corporation	Korea Aerospace Industries	NORTHROP GRUMMAN INNOVATION SYSTEMS, INC.
China North Industries Group Corporation	Larsen And Toubro Limited	NORTHROP GRUMMAN SYSTEMS CORPORATION
China North Industries Corporation	Larsen & Toubro Infotech	Poongsan
China Spacesat	L&T Finance	Poongsan holdings
Elbit Systems	L&T Infrastructure	Roketsan Roket Sanayi Ve Ticaret Anonim Sirketi
Fluor Corporation	L&T Shipbuilding	Serco Group
General Dynamics Corporation	L&T Technology Services Ltd	The Boeing Company
HANWHA AEROSPACE CO.		

Global Compact Fail (corruptie en schendingen arbeids-, mensenrechten en milieu)

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
Barrick Gold	JBS	PT Indonesia Asahan Aluminium
Bayer	Jiangxi Copper Co.	Southern Copper Corporation
Coal India	MMC FINANCE Ltd.	The GEO Group
Construtora Norberto Odebrecht S.A.	NTPC LIMITED	TIGER BRANDS LIMITED
Corecivic	OCP	Tokyo Electric Power Company
Energy Transfer Operating, L.P.	Odebrecht Finance	Vale
Energy Transfer Partners LP	PETROBRAS	Vedanta Limited
Freeport-McMoRan	Petrochina Company	Vedanta Resources PLC
GMK Noril'skiy nikel' PAO	PETROLEOS DEL PERU - PETROPERU S.A.	Wal-Mart
Grupo Mexico	PETROLEOS MEXICANOS	Zijin Mining Group Co.

Tabak

B&W heeft hier geen beleid op maar neemt dit wel mee in haar monitoring

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
22ND CENTURY GROUP, INC.	GILLA INC.	PT Hanjaya Mandala Sampoerna Tbk
7-ELEVEN MALAYSIA HOLDINGS BERHAD	Globbrands Group Ltd	Reynolds American Inc.
A1 group	GODFREY PHILLIPS INDIA LIMITED	SCANDINAVIAN TOBACCO GROUP A/S
AL-EQBAL INVESTMENT COMPANY PLC	Golden Tobacco Ltd	SCHWEITZER-MAUDUIT INTERNATIONAL, INC.
Altria Group, Inc.	Gotse Delchev Tabac AD	SHANGHAI INDUSTRIAL HOLDINGS LIMITED
AMCON DISTRIBUTING COMPANY	HEALTHIER CHOICES MANAGEMENT CORP.	SHEEN TAI HOLDINGS GROUP COMPANY LIMITED
Anhui Genuine New Materials Co Ltd	Huabao Flavours & Fragrances Co Ltd	SHENZHEN JINJIA GROUP CO., LTD.
B.A.T CAPITAL CORPORATION	HUABAO INTERNATIONAL HOLDINGS LIMITED	Shiner International Inc
B.A.T. INTERNATIONAL FINANCE P.L.C.	IMPERIAL BRANDS FINANCE PLC	Shumen Tabac AD
B.A.T. Netherlands Finance B.V.	IMPERIAL BRANDS PLC	SILA HOLDING Plc
BADECO ADRIA d.d. Sarajevo	Indonesian Tobacco Tbk PT	Sinnar Bidi Udyog Ltd
BIZIM TOPTAN SATIS MAGAZALARI ANONIM SIRKETI	ITC LIMITED	Slantse Stara Zagora Tabak AD
Bots Inc	JAPAN TOBACCO INC.	Smokefree Innotec Inc
Bright Packaging Industry Bhd	Jerusalem Cigarette Co Ltd	Societe Ivoirienne des Tabacs SA
BRITISH AMERICAN TOBACCO (MALAYSIA) BERHAD	Jordanian Duty Free Shops PSC	STANDARD DIVERSIFIED INC.
British American Tobacco (Zambia) Plc	JT International Financial Services B.V.	Swedish Match AB
BRITISH AMERICAN TOBACCO BANGLADESH CO. LTD.	Karelia Tobacco Company Inc SA	Taiwan FamilyMart Co Ltd
British American Tobacco Kenya plc	Khyber Tobacco Company Ltd	Tanzania Cigarette Company Ltd
BRITISH AMERICAN TOBACCO P.L.C.	KT&G Corporation	THE WEST INDIAN TOBACCO COMPANY LIMITED
British American Tobacco Uganda	KUK-IL PAPER MFG CO.,LTD	TONGYANGMOOLSAN CO.,LTD
British American Tobacco Zimbabwe (Holdings) Ltd	MAJESTY GOLF & Co.,Ltd	Tri Pack Films Ltd
Bulgartabac holding AD	McColl's Retail Group PLC	TSL Ltd
Carreras Ltd	MEDIGREEN HOLDINGS CORPORATION	TTCM CHINA, INC.
Cat Loi JSC	Miquel y Costas & Miquel, S.A.	TURNING POINT BRANDS, INC.
CEYLON TOBACCO COMPANY PLC	MUDANJIANG HENGFENG PAPER CO., LTD	Tutunski Kombinats AD Prilep
China Boton Group Company Limited	NEW TOYO INTERNATIONAL HOLDINGS LTD	Union Investment Corporation PSC
Coka Duvanska Industrija ad Coka	Nicotiana BT Holding AD	Union Tobacco and Cigarette Industries Company PSC
Compania de Distribucion Integral Logista Holdings, S.A.	Nolato Aktiebolag	UNIVERSAL CORPORATION
CONG TY CO PHAN NGAN SON	NTC Industries Ltd	Vapor Group Inc
CORE-MARK HOLDING COMPANY, INC.	Old Holdco, Inc.	Vapor Hub International Inc

CTO Public Company Ltd	Pakistan Tobacco Company Ltd	VECTOR GROUP LTD.
Duvanska industrija ad Bujanovac	Pazardzhik BTM AD	Veles Tabak AD Veles
Duvanski Kombinat ad u stecaju Podgorica	PHILIP MORRIS (PAKISTAN) LTD	Vien Dong Investment Development Trading Corp
Eastern Company SAE	Philip Morris CR as	VPR Brands LP
ELECTRONIC CIGARETTES INTERNATIONAL GROUP, LTD.	Philip Morris International Inc.	VST INDUSTRIES LIMITED
ESSENTA PLC	Philip Morris Operations a.d. Nis	Wee-Cig International Corp
EUROCASH SPOLKA AKCYJNA	PT Bentoel International Investama Tbk	Wisnilak Inti Makmur Tbk PT
Fyolo Technology Corp	PT Gudang Garam Tbk	Yuri Gagarin AD

Olie en teerzanden (controversiële oliewinning)

B&W heeft hier geen beleid op maar neemt dit wel mee in haar monitoring

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
Arrow Exploration Corp.	Ensign Drilling, Inc.	Pengrowth Energy Corporation
Athabasca Oil Corporation	Harvest Operations Corp.	Petroteq Energy, Inc.
Baytex Energy (LP) Ltd.	Husky Energy Inc.	Strata Power Corp.
Baytex Energy Corp.	Imperial Oil Ltd.	Suncor Energy Inc.
BlackPearl Resources, Inc.	Inter Pipeline Ltd.	Sunshine Oilsands Ltd.
Canadian Natural Resources Limited	Japan Petroleum Exploration Co., Ltd.	TC Energy Corporation
Cenovus Energy Inc.	MEG Energy Corp.	Trans Mountain Corp.
Energold Drilling Corp.	PC Financial Partnership	Wajax Corporation

Kolenmijnen

B&W heeft hier geen beleid op maar neemt dit wel mee in haar monitoring

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
Agritrade Resources Limited	Indika Energy Capital II Pte Ltd.	PT Golden Energy Mines TBK
Alliance Holdings GP LP	Indika Energy Capital III Pte Ltd.	PT Harum Energy TBK
Alliance Resource Operating Partners LP	Indo Energy Finance BV	PT Indika Energy Tbk
Alliance Resource Partners LP	Indo Energy Finance II BV	PT Indo Tambangraya Megah Tbk
Altius Minerals Corporation	Indo Integrated Energy BV	PT Indonesia Asahan Aluminium (Persero)
Anhui Hengyuan Coal Industry & Electricity Power Co., Ltd.	Inner Mongolia Yitai Coal Co., Ltd.	PT Trada Alam Minera Tbk
Arch Resources, Inc.	Jastrzebska Spolka Weglowa SA	PT United Tractors Tbk
Banpu Public Co. Ltd.	Jizhong Energy Resources Co., Ltd.	RAG-Stiftung
Beijing Haohua Energy Resource Co., Ltd.	Kuzbasskaya Toplivnaya Kompaniya PJSC	Rhino Resource Partners LP
Bisichi Plc	KyungDong Invest Co., Ltd.	Sadovaya Group
Brickworks Ltd.	Lubelski Wegiel BOGDANKA SA	Sakari Resources Ltd.
Bumi Investment Pte Ltd.	MC Mining Limited	Semirara Mining & Power Corp.
China Coal Energy Company Limited	Mercator Limited	Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
China Coal Xinji Energy Co., Ltd.	Mitsui Matsushima Holdings Co., Ltd.	Shanghai Datun Energy Resources Co., Ltd.

China Qinfra Group Ltd.	Mongolia Energy Corporation Limited	Shanxi Coal International Energy Group Co., Ltd.
China Shenhua Energy Company Limited	Murray Energy Corporation	Shanxi Lanhua Sci-Tech Venture Co., Ltd.
China Shenhua Overseas Capital Co., Ltd.	NACCO Industries, Inc.	Shanxi Lu'An Environmental Energy Development Co., Ltd.
Cloud Peak Energy Inc.	Natural Resource Partners LP	South32 Ltd.
Cloud Peak Energy Resources LLC	New Hope Corporation Limited	Southern Kuzbass Coal Co. PJSC
Coal India Ltd.	New World Resources plc	Southgobi Resources Ltd.
CONSOL Energy Inc.	Old ANR LLC	Tebian Electric Apparatus Stock Co., Ltd.
Contura Energy, Inc.	Park Elektrik Uretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AS	The Lanna Resources Public Co., Ltd.
Datong Coal Industry Co., Ltd.	Peabody Energy Australia PCI Pty Ltd.	Washington H. Soul Pattinson and Company Limited
DMCI Holdings, Inc.	Peabody Energy Corporation	Wescoal Holdings Ltd.
Eterna Capital Pte Ltd.	Petmin Ltd.	Westmoreland Coal Co.
Exxaro Resources Ltd.	Pingdingshan Tianan Coal Mining Co., Ltd.	Westmoreland Resource Partners LP
Feishang Anthracite Resources Ltd.	PT ABM Investama TBK	Whitehaven Coal Limited
Foresight Energy LLC	PT Adaro Energy Tbk	Wollongong Coal Limited
Foresight Energy LP	PT Adaro Indonesia	Yancoal Australia Ltd.
Gansu Jingyuan Coal Industry & Electricity Power Co., Ltd.	PT Alfa Energi Investama	Yancoal International Resources Development Co., Ltd.
Guanghui Energy Co., Ltd.	PT Bayan Resources Tbk	Yang Quan Coal Industry (Group) Co., Ltd.
Guizhou Panjiang Refined Coal Co., Ltd.	PT Berau Coal Energy	Yankuang Group (Cayman) Ltd.
Gujarat Mineral Development Corporation Limited	PT Bukit Asam Tbk	Yankuang Group Co., Ltd.
Hallador Energy Company	PT Bumi Resources Tbk	Yanzhou Coal Mining Co., Ltd.
Huadian Power International Corp. Ltd.	PT Dian Swastatika Sentosa Tbk	Zhengzhou Coal Industry & Electric Power Co., Ltd.
Huolinhe Opencut Coal Industry Corp. Ltd. of Inner Mongolia	PT Golden Eagle Energy TBK	

Landen (inclusief sanctielijst)

Land	Land	Land
Belarus	Libya	Sudan
Central African Republic	Myanmar	Syria
Dem. Republic Congo	North Korea	Venezuela
Iran	Russia	Zimbabwe
Iraq	Somalia	
Lebanon	South Sudan	

Bijlage III: Overzicht Beleggingen en uitgesloten ondernemingen

In onderstaande tabel zijn de beheerders van beleggingsfondsen in de portefeuille van B&W weergegeven. In de kolommen daarna is per beleggingsfonds weergegeven of deze beleggingen bevat die slecht presteren op een van de onderstaande gehanteerde criteria:

- **Global Compact Fail:** B&W belegt 0,09% (ultimo 2019 0,13%) van de portefeuille in ondernemingen die worden gerelateerd aan een Global Compact Fail. Het betreft bedrijfsobligaties binnen het fonds van Nordea, SLI en Neuberger Berman.
- **MSCI ESG CCC rating:** Voor B&W geldt dat ongeveer een 0,38% procent (ultimo 2019 0,53%) van de portefeuille de laagst mogelijke ESG-rating heeft (CCC). B&W stuurt momenteel niet actief op ESG-ratings. De ESG-rating wordt gehanteerd als MVB-indicator en is belangrijke input voor engagement. De huidige ondernemingen met een CCC-rating waar B&W in belegt komen in aanmerking voor engagement.
- **Controversiële wapens:** Er wordt niet in ondernemingen belegd die worden gerelateerd aan controversiële wapens. (gelijk met ultimo 2019).
- **Tabak:** B&W belegt niet in ondernemingen die worden gerelateerd aan de productie of verkoop van tabak (gelijk met ultimo 2019).

ESG Screening	Global Compact 'Fail' status		MSCI ESG CCC-rating		Controversiële wapens		Tabak	
	Aantal	% totale	Aantal	% totale	Aantal	% totale	Aantal	% totale
	beleggingen	portefeuille	beleggingen	portefeuille	beleggingen	portefeuille	beleggingen	portefeuille
Beleggingsfonds of discretionair mandaat / belegging								
Aandelen								
Kempen European Property Fund	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Northern Trust North America CUS ESG	0	0,00%	9	0,03%	0	0,00%	0	0,00%
NT EMK Custom ESG Eq Inf Fd Cl E	0	0,00%	126	0,23%	0	0,00%	0	0,00%
NT Europe Custom ESG Equity Index H Eur	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
NT Pacific Custom ESG Ind Fd FGR F euro	0	0,00%	4	0,02%	0	0,00%	0	0,00%
<i>Totaal Aandelen</i>	<i>0</i>	<i>0,00%</i>	<i>139</i>	<i>0,27%</i>	<i>0</i>	<i>0,00%</i>	<i>0</i>	<i>0,00%</i>
Bedrijfsobligaties								
iShares ESG Screened Eur Corp Bond Index	0	0,00%	7	0,01%	0	0,00%	0	0,00%
L&G ESG EM Gov Bd (USD) Ind Fd Unhedged	19	0,03%	20	0,02%	0	0,00%	0	0,00%
Neuberger Berman EM Debt Blend USD	23	0,05%	40	0,07%	0	0,00%	0	0,00%
Nordea European High Yield Bond Class BI	2	0,01%	2	0,01%	0	0,00%	0	0,00%
SLI Eur Corp Bond Sust and Resp Inv Fd	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
<i>Totaal Bedrijfsobligaties</i>	<i>44</i>	<i>0,09%</i>	<i>69</i>	<i>0,11%</i>	<i>0</i>	<i>0,00%</i>	<i>0</i>	<i>0,00%</i>
Totaal	44	0,09%	208	0,38%	0	0,00%	0	0,00%

